

VEZÉRKARI TANFOLYAM, QUO VADIS?

Mottó:

„Békeidőben a tiszt kinevezés egyedüli jogcíme az iskolázottság és a professzionális tudás, háború idején a kiemelkedő bátorság és a helyzefelismerés legyen.”
(A porosz kormány rendelete a tisztek kinevezéséről. 1806. augusztus 6.)

„...3. A vezérkarban „a legmagasabb szintű professzionális képzésben részesült” tisztekre van szükség. 4. Hogy a kormány élhessen a hadsereg legkiválóbb tehetségeivel, gyors az előléptetés – vagy a vezérkarba történő beosztás, vagy kiválasztás alapján mindazokat a tiszteket illetően, akik határozott ügybuzgalomról és hivatási tehetségről tesznek tanúbizonyságot”

/Upton tábornok összegzése, 1875/

Előbb jó papról kell gondoskodni, csak azután az iskoláról!

/Anton Pavlovics Csehov/

A kialakításra kerülő új humánstratégia érinti a felsővezetői (vezérkari) képzést is. A legmagasabb szintű katonai tanfolyam átalakítási lehetőségeivel, az esetleges új felsővezetői tematika kérdéseivel foglalkozik a cikk, a jövőbeni Nemzeti Közszolgálati Egyetem kereteinek lehetőségein belül.

BEVEZETÉS

„Pro patria ad mortem!” azaz „A hazáért mindhalálig!” hangzik a Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyam jelmondata. De vajon milyen formában valósul ez meg? Hogyan és mire képezzük a vezérkari tiszteket? Milyen képzés folyamán válik mindannyiuk mottójává az „Elsőbbesség, a Felsőbbség és a Szakértelem”? Hogy tudják megszerzett ismereteiket jelmondatuk szolgálatába állítani? Hol van a vezérkari képzés helye a Magyar Honvédség és katonai felsőoktatás átalakulóban lévő rendszerében? Milyen esetleges változtatások szükségesek a tanfolyam jellegében a Nemzeti Közszolgálati Egyetembe történő integrálódáshoz? A következő tanulmányban Vezérkari Tanfolyam Parancsnokként ezekre a kérdésekre keresem a választ.

I. A VEZÉRKARI TANFOLYAMRÓL

Első lépésben tekintsük át, hogy mi is valójában a Vezérkari Tanfolyam, illetve hogy jelenleg milyen formában működik a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem fennhatósága alatt. A Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyam a Magyar Köztársaság legmagasabb szintű katonai képzése. Olyan tanfolyami rendszerű formáció, amely a Magyar Honvédség részére a megrendelő Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar Főnök Úr előírásainak, valamint a Magyar Köztársaság érdekeinek megfelelően, felsőszintű katonai, kül-, biztonság-, védelempolitikai, politikai ismeretekkel és látókörrrel, gyakorlattal rendelkező főtiszteket képez, akik a képzés végére – önállóan, a teljes felelősség vállalása mellett – alkalmasak: magasabbegységekben, nemzeti, többnemzeti (NATO, EU) törzsekben, a békeidőszak, a minősített időszak, a válságreakáló-, a háborús műveletek felső szintű tervezésére, irányítására. Képesek a Honvédelmi Minisztérium, a Ma-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

gyar Honvédség Vezérkarában főosztály-, osztályvezető és -helyettesi, illetve magasabbegységekben, egységekben parancsnoki és törzstiszti beosztások ellátására.

A tanfolyam jelenleg a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Tanfolyami Parancsnokságának szervezésében működik. Általános képzési célja a stratégiai szintű vezetőképzés. Azaz, mint, ahogy az a fentiekből kiderül, olyan felsővezetői állományú szakemberek képzése, a fegyveres szervek számára, akik az elsajátított korszerű hadtudományi, vezetés- és szervezéstudományi, társadalomtudományi, elméleti és gyakorlati módszertani ismereteik, szakmai képességeik, továbbá legalább egy idegen nyelv ismerete birtokában képesek – békében és háborúban egyaránt – szakterületüket magas szinten művelni, a rájuk bízott szervezeteket vezetni, szakmai feladataikat maradéktalanul megoldani. Megfelelnek a katonai szövetségi rendszerben a katonai vezetők részére előírt feltételeknek, és képesek feladataikat e rendszer keretei között ellátni.

A fenti célok megvalósítása érdekében, a résztveőknek képzés végére a következő kompetenciákkal kell rendelkezniük: felső szintű ismeretekkel a biztonságpolitikai, geopolitikai, geostratégiai, hadászati folyamatokról; alapos rendszer- és analízis képességgel a válságok, konfliktusok, háborúk jellemzőiről; átfogó ismeretekkel a NATO/EU szervezést, működését, tervezési folyamatait illetően; alapos gyakorlati és vezetői ismeretekkel a Magyar Honvédség, a védelmi szektor, a NATO/EU tervezési folyamatait, a válságok kezelését, a médiával való kapcsolattartás szabályait illetően; alapos elméleti és gyakorlati ismeretekkel a Magyar Honvédségről, a hadsereg előtt álló feladatokról, a szélesebb védelmi szektorról; megfelelő és mérhető vezetői, szervezői, tervezői, fizikai, pszichikai, kommunikációs, nyelvi készségekkel és képességekkel.

A beiskolázandók köre ma a Magyar Honvédség, alezredesi, ezredesi rendfokozattal rendelkező személyeire koncentrálódik. A felvételhez alapvető követelmény angol nyelvből a középfokú „C” típusú nyelvvizsga, az egészségügyi alkalmasság, valamint kiemelten a katonai egyetemi végzettség megléte.

A Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyamot a Vezérkari Tanfolyam Parancsnok vezeti. Legfontosabb feladatai közé tartozik, hogy a mögötte álló szervezeti egység támogatásával kidolgozza és folyamatosan korszerűsítse a vezérkari tanfolyam tematikáját és órarendjét, egyeztesse és előkészítse a tanfolyam tárgyait a társszervezetekkel, tanszékkel, az előbbiekkal együttműködésben előkészítse és kidolgozza a tanfolyam gyakorlati anyagait, előkészítse a tanfolyam pénzügyi, személyügyi terveit, és biztosítsa azok naprakészségét. Folyamatos kapcsolatot tartson fenn a külső szakmai előadókkal, oktatókkal, valamint előkészítse és végrehajtsa a tanfolyam szakmai látogatásait.

A Tanfolyami Parancsnokág munkaköri jegyzéke alapján a Vezérkari Tanfolyam szervezésében, előkészítésében, ügyeinek intézésében jelenleg a parancsnokon kívül sajnos csupán egy fő közalkalmazott előadó vesz részt. A Parancsnokság és a tanfolyam tantermei a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hungária körüti kampusz, 2. számú épületének 1. emeletén találhatóak. Felszereltségük, informatikai ellátottságuk kielégítő. Biztosítják a tanfolyam tervezéséhez, a vendégek fogadásához és az elméleti órák megtartásához szükséges feltételeket.

A tanfolyam egy főre eső költségeit 1 főre levetítve a következő táblázat tartalmazza.

EUR költségek/fő	Összköltség (HUF)	Külföldi utak nélkül/fő	Külföldi utakkal összesen/fő
3600 EUR	26 645 055 HUF	722 003 HUF	1 776 337 HUF

Megjegyzés: az adatok becsült értékek, 15 fős vezérkari évfolyamra értendők alezredes/ezredes rendfokozatra, 1 EUR = 270 HUF)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

II. GONDOLATOK A VEZÉRKARI KÉPZÉS ÁTALAKÍTÁSÁRÓL

A vezérkari tanfolyami képzés formai átalakításának vizsgálata 2010 őszén, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem létrehozásával kapcsolatos tervek kidolgozásánál merült fel először. Októberben kezdődött meg az a munka, mely a Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyam jövőképeinek meghatározását célozta meg. A folyamat során az e célra kialakított munkacsoport a tanfolyam tematikájának, képzési és szervezési rendszerének átalakításával kapcsolatos valamennyi lehetőséget megvizsgáltuk. Az általunk javasolt változatok kialakítását komoly szakmai munka előzte meg.¹

Első lépésben felmérést készítettünk a tanfolyam tematikájának, órarendjének, szervezetének, működési mechanizmusainak jelenlegi állapotáról, valamint bevételek vizsgálatot végeztünk a VKT-16 – VKT-21 csoportok tagjai között a képzés rendszeréről, hatékonyságáról. Ezt követően bekértük a Honvédelmi Minisztérium illetékes főosztályainak, valamint a Honvéd Vezérkar Csoportfőnökségeinek véleményét, javaslatait a jelenlegi tematikával kapcsolatban. A beérkező adatok elemzését követően, kiegészítve azokat az elmúlt évek tapasztalataival, valamint a hatályos jogszabályok ide vonatkozó rendelkezéseivel 4+1 féle változatot dolgoztunk ki a tanfolyam átalakításának lehetőségeiről. Ezen változatokat alapos értékelésnek vetettük alá, ahol megállapítottuk azok lehetséges erősségeit, gyengeségeit, veszélyeit, majd ezeket, valamint a tanfolyamszervezés metodikáját figyelembe véve meghatároztuk a főbb döntési pontokat, időpontokat (rövid távon, közép távon és hosszú távon), melyek a különböző típusú képzések indításának alapvető feltételül szolgálnak.

A tematikai program átalakítási folyamatának részeként tehát első lépésben bevételek vizsgálat készült, melynek célja az volt, hogy a vezérkari tanfolyamot végzett tábornokek és főtisztek, valamint a jelenlegi VKT-21-es csoport résztvevői értékeljék a képzés felépítését és kinyilvánítsák javaslataikat². A vizsgálat során alkalmazott kérdőív kérdései, kitértek az elméleti és gyakorlati oktatás blokkjainak, tréningeknek, valamint a tanfolyam egészével kapcsolatos kérdések monitoringjára. Így, a tematika korszerűségére, a beállított tantárgyak, az elméleti és gyakorlati foglalkozások szükségességére, korszerűségére, a szakmai látogatások, tréningek, valamint a médiafeladatok későbbi hasznosíthatóságára. A kérdések többsége esetében a vezérkarisoknak egy 10 fokozatú skálán kellett választ adnia, ahol az 1-es a legrosszabb, a 10-es a legjobb értéknek számított. A vizsgálat eredményeként egyértelműen meghatározhatóvá váltak a tanfolyam erős és gyenge, fejlesztendő oldalai, melyek összefoglalását a következő táblázat tartalmazza.

A tanfolyam erősebb oldala	A tanfolyam gyengébb oldala
A korszerű tematika (9,1)	A beosztásban történő előrejutás (2,86)
A látókör bővítése (10,0)	A tanfolyam szálláskörülményei (6,2)
A MH és Magyarország megismerése (9,7)	A tanfolyam technikai eszközökkel való ellátottsága (6,1)
A szakmai látogatások katonai része (9,6)	Rendfokozatban történő előrejutás elősegítése (2,43)
A szakmai látogatások ipari, nagyvállalati része (9,6)	
A csapatépítő és egyéb tréningek (10,0)	
A média feladatok (9,4)	

¹ Ld. bővebben: 2. sz. melléklet

² A Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyamok tapasztalatait minden nagyobb tantárgyblokk lezárásakor, továbbá félévkor a KLHTK Dékánának, év végén pedig a Rektor Úrnak jelentettük.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

Munkánk következő lépéseként kikértük, majd a pontosított tematikába bedolgoztuk a Honvédelmi Minisztérium Főosztályainak, valamint a MH Honvéd Vezérkar Csoportfőnökségeinek javaslatait³ is. Ezeket a következőképpen foglalhatjuk össze: a főosztályok, illetve a csoportfőnökségek a tanfolyam tematikájához érdemi változtatást nem javasoltak. A főosztályok által tett pontosítások általában 2-5%-nyi területet érintő új témákra, témakörökre (emberi jogok, gyermekkatonák, klímaváltozás) vonatkoztak. Több javaslatuk pedig néhány terület (védelmi igazgatás, szomszéd országok) kiemeltbb kezelésére, önálló blokkként történő megjelenítésére irányult. A Csoportfőnökségek korszerűsítés szempontjából fontos pontosításai a EU BG; DJSE; JLSG; NEC területeit érintették.

A fentiek alapján, valamint figyelembe véve az elmúlt évek tapasztalatait a képzés átalakítására négy különböző megoldási formát dolgoztunk ki:

„A” változatban a beiskolázandók köre, szigorúan a Magyar Honvédség alezredes, ezredes rendfokozattal rendelkező katonai állományára koncentrálódna. Ez esetben a képzés jellege két irányban változhatna. Az egyik irány egy Hadműveleti hadászati tanfolyam a másik irányultság pedig egy Általános katonai felsővezetői tanfolyam kialakítása lehetne. Első esetben a képzés fókuszja az ország fegyveres védelmére, a katonai műveletekre, a fegyveres erő feladataira, valamint a békeműveletekre irányulna. Második esetben ez az ország védelmi, rendvédelmi, katasztrófavédelmi feladataira, honvédelmi feladatra és a védelmi igazgatásra koncentrálódna.

„B” változatban a beiskolázandók köre a katonák mellett kibővíthetne a rendvédelmi állomány alezredes, ezredes rendfokozattal rendelkező tagjaival. A képzés így jellegét tekintve Általános katonai és rendvédelmi felsővezetői tanfolyammá válhatna. A fókusz ez esetben megegyezne az Általános katonai felsővezetői tanfolyamnál leírtakkal.

„C” változatban a beiskolázandók köre a katonai, rendvédelmi és polgári nemzetbiztonsági állománykategóriát foglalná magában. A képzés jellegét tekintve ez esetben Általános Felsővezetői Tanfolyam lehetne. Ez esetben az ország védelmi, rendvédelmi és katasztrófavédelmi feladatai, a honvédelem, a védelmi igazgatás, az önkormányzati rendszere, valamint a védelmi igazgatás rendszere kerülne a központba.

„D” változatban egy jellegét tekintve Általános védelmi felsővezetői tanfolyamot lehetne létrehozni, ahol a beiskolázandók köre a NATO és NATO PfP országok alezredes, ezredes rendfokozattal rendelkező katonai állományát foglalná magában. A képzés itt a biztonság dimenzióinak globális és regionális szinten való értelmezése, a fegyveres erők és a válságkezelés, valamint a vezető XXI. századi szerepének vizsgálatára koncentrálna.

A sikeres átalakítási folyamat és az esetleg hibák megelőzése érdekében azonban a fent felvázolt négy alternatíva esetében is meg kell vizsgálni, mik lennének az adott képzési forma erősebb, illetve gyengébb oldalai. A általunk jelenleg megítélhető feltételek alapján ezek a következőképp fogalmazhatók meg.

Az „A”/a változat, azaz a Hadműveleti hadászati esetében előnyként említhetjük meg, hogy az egyfajta állomány beiskolázásából adódóan ez egy egyszerűbb képzési lehetőséget jelent, hiszen a harcászati, esetlegesen hadműveleti szintű alapismeretek ez esetben már rendelkezésre állnak. Azonban arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a csupán katonai, védelmi ismeretek meglehetősen szűk keresztmetszetet fognak át, melyek a jelen vezetői számára nem elégségesek. Ráadásul a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és a Magyar Honvédség vonatkozásában komoly deficit mutatkozik az ilyen szintű oktatók tekintetében. Ez deficit pedig még jelentősebb a ZMNE és az MH egészében rendelkezésre álló kidolgozott összhaderőnemi, hadműveleti vagy hadászati gyakorlatok tekintetében. Illetve fontos megemlíteni, hogy egy ilyen jellegű képzés esetében a NATO, EU képzésekhez való kapcsolódás is nehézkes.

Mindezek alapján a hadműveleti, hadászati típusú tanfolyam létrehozása esetén a beiskolázásnál feltétlenül javaslom a katonai végzettség szigorú betartását (MsC, BsC). Továbbá a csapat-missziós tapasztalatok, idegen nyelvtudás (angol

³ Az Egészségügyi Csoportfőnökség javaslatai nem minden területen felelnek meg a stratégiai szintnek (oltási protokoll, bevezetés az egészségfejlesztésbe, az egészségi állapotot befolyásoló tényezők).

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

középfokú katonai szakmai anyaggal bővített „C” típusú nyelvvizsga, és „C” típusú nemzetbiztonsági átvilágítás meglétét. Továbbá azt, hogy a beiskolázandó állomány 2 napos szó- és írásbeli felvételin vegyen részt.⁴

Figyelembe véve a fent leírtakat, valamint a jelenlegi képzés sajátosságait az „A/a” hadászati-hadműveleti tanfolyam indítását csak 5-7 év múlva, az új típusú MsC katonai végzettséggel rendelkezők részére javaslom. Mivel addig lehetőség lenne a tananyag és a gyakorlati részek kidolgozására, melybe javasolnám a Honvéd Vezérkar és az MH Összhaderőnemi Parancsnokság kiképzési osztályainak bevonását.

Az „A/b” azaz egy jellegét tekintve Általános katonai felsővezetői tanfolyam – a mostani képzési forma is ennek felel meg – egyik legnagyobb előnye, hogy széleskörű ismereteket biztosít a védelmi szférából, valamint a beiskolázandók köre miatt titokvédelem is jobban megvalósulhat, mint a többi esetben. A tanfolyam résztvevői a biztonság valamennyi dimenziójáról mélyebb ismereteket szerezhhetnek. Ez az eddigiekben jól bevált képzésformának bizonyult, mely lehetővé tette a vezetők minden oldalú felkészítését, valamint esetükben elősegítette az ország érdekeinek jobb figyelembe vételét is.

Azonban hátrányként kell megemlíteni, hogy az eddigi tapasztalatok alapján sajnálatos gyakorlat, hogy a tanfolyam szervezése többfelé koncentrálódik, s a már korábban említett személyi deficit miatt néha nehéz biztosítani az azonos minőséget az előadók vonatkozásában.

Az Általános katonai vezetői tanfolyammal kapcsolatban valamennyi tényező figyelembe vételével összességében elmondható, hogy ez a fajta képzés hosszú ideje, jól bevált rend szerint működik. Indítása esetén semmilyen probléma nem áll fenn.

Az „A” típusú tanfolyam lehetséges képzési formáinak vizsgálata és összehasonlítása alapján az alábbi következtetések vonhatóak le. A Hadműveleti-hadászati tanfolyam tekintetében egyértelműen körvonalazódott, hogy az ilyen szintű képzés oktatói, továbbá az adott szintű gyakorlatok területén 80% a deficit. *Az általános katonai felsővezetői tanfolyamról pedig elmondható, hogy széleskörű, mély, az ország és a Magyar Honvédség érdekének jobban megfelelő, eddig jól bevált képzés, amely minden nehézség nélkül folytatatható a minden év végén sorra kerülő tematikai pontosítások után.*

A „B” változat, mely jelegét tekintve a katonai és rendvédelmi állomány részére szervezett általános katonai vezetői és rendvédelmi felsővezetői tanfolyam erősebb oldalai között mindenképp meg kell említeni, hogy egy ilyen képzés a beiskolázandók számára lehetővé tenné a széles körű ismeretek megszerzését a védelmi és rendvédelmi szférából egyaránt, valamint a biztonsági dimenziók mélyebb megismerését, ezáltal a vezetők sokoldalú felkészítését. Mindazonáltal az eltérő állomány miatt ez egy bonyolult képzési formát jelentene. Ahol a résztvevőknél hivatásuktól függően hiányoznának a rendvédelmi, illetve katonai alapismeretek. Mindezeket figyelembe véve egy ilyen típusú tanfolyam előkészítése és megszervezése esetén a beiskolázási feltételeket úgy javaslom meghatározni, hogy a katonai állomány katonai egyetemi MsC (vagy más MsC szak), a rendvédelmi állomány rendvédelmi MsC (vagy más MsC szak) végzettséggel, továbbá missziós- csapattapasztalatokkal, idegen nyelvtudással (angol középfokú, katonai szakmai anyaggal bővített „C” típusú nyelvvizsga, és „B” típusú nemzetbiztonsági átvilágítással rendelkezzen. Illetve a leendő vezérkaris hallgatók 2 napos szó- és írásbeli felvételin vegyenek részt.

Fontos megjegyezni, hogy a Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyam és a rendvédelmi szervek sikeres együttműködésének⁵ tapasztalatai alapján a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem katonai karának alapvető érdeke, hogy ezt a fajta képzést ő ajánlja fel az integrálódó rendvédelmi karnak, melynek megosztását 75-25%-ban tartanám kívánatosnak. A közszolgálati egyetem létrejöttékor ezen képzésnek azonnal indítható, magas prioritású feladatként kellene jelentkeznie.

⁴ Részletes javaslat a felvételre az „egyéb javaslatokban”

⁵ Közös gyakorlatok: Nemzeti Válságkezelési Gyakorlat, szakmai látogatások, előadások

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

A „C” változat, tehát egy a katonai, rendvédelmi és polgári nemzetbiztonsági állományt magába foglaló Általános Felsővezetői Tanfolyam nagy előnyeként, az előző változatban felsorolt tényezők mellett, fontos megemlíteni a különböző résztvevők egymástól való tanulásának lehetőségét. Azonban csakúgy, mint az előző esetben itt is egy rendkívül bonyolult képzési formáról beszélünk, ahol nagyon eltérő a beiskolázandó kör ismeretszintje és annak profilja. Ebből adódóan a katonai harcászati, rendvédelmi ismeretek teljes vagy hivatás függvényében változó, részleges hiányával kell megküzdeni. Figyelembe véve az előnyöket és hátrányokat, az ilyen típusú tanfolyamnál a beiskolázás feltételeit úgy javasolom meghatározni, hogy a katonai állomány katonai egyetemi MsC (vagy más MsC szak), a rendvédelmi állomány rendvédelmi MsC (vagy más MsC szak), a polgári állomány egyetemi MsC végzettséggel, továbbá missziós- csapattalpaszlatokkal, idegen nyelvtudással (angol középfokú, katonai szakmai anyaggal bővített „C” típusú nyelvvizsga), és „A/B” típusú nemzetbiztonsági átvilágítással rendelkezzen. Valamint 1 napos szó-és írásbeli felvételi eljárás megszervezését tartanám kívánatosnak

Amennyiben fontolóra veszik egy ilyen jellegű tanfolyam elindítását, figyelembe véve az eddigi tapasztalatokat, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem katonai karának alapvető érdeke, hogy ezt a fajta – bár összetett és bonyolult – képzést ő ajánlja fel az integrálódó rendvédelmi és polgári állományok. Ez esetben a tanfolyam katonai – rendvédelmi, nemzetbiztonsági – polgári arányát 60 – 20 – 20%-ban javasolom kialakítani. A Közszolgálati Egyetem jellegét ez fejezné ki a legjobban, hiszen a katonai, rendőri, diplomata a kormányzati és közszolgálati alkalmazottaknak az együttes képzését, a karunk hajtáná végre.

A „D” változat egy a NATO országok/NATO PfP országok katonai állománya részére általános védelmi, biztonsági felsővezetői tanfolyam megszervezését irányozza elő. E képzési formának nagy előnye lenne a multikulturális többnemzeti környezet, mely a későbbiekben jól kamatozó nemzetközi, diplomáciai és katonai kapcsolatok kiépítését tenné lehetővé, valamint elősegítené a biztonság dimenzióinak jobb, többféle nézőpontból történő megismerését. Az ilyen jellegű képzés beindítását azonban jelentősen megnehezítené, hogy a beiskolázandók köre nagyon eltérő katonai-harcászati-biztonságpolitikai ismeretszinttel rendelkezzen, valamint az, hogy a ZMNE és a MH idegen nyelvű előadói kapacitása jelenleg erősen korlátozott. Illetve mindenképp meg kell említeni a viszonylagosan magas kezdeti költségeket. (tolmácsolás, informatikai infrastruktúra kialakítása).

Mindezt, valamint a nemzetközi igényeket figyelembe véve véleményem szerint az ilyen típusú tanfolyam indításával elkéstem, ezt 1999 körül kellett volna a George C. Marshall Központ mintájára kialakítani – 3 nyelven (angol, német, orosz) történő oktatással fő fókuszként a szomszéd és a PfP országokra. Esetleges tervezés esetén a beiskolázásnál az MsC végzettség, valamint az angol-német-orosz felsőfok meglétét javasolom figyelembe venni. Azonban a tapasztalatok alapján úgy vélem, nem tudnánk olyan jobb és többet adó, versenyképes programot kidolgozni, mint amelyet a Balti-Akadémia, a Marshall Center vagy Róma képzési formái kínálnak. Ráadásul a Magyar Honvédség és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem azonban idegen nyelvű oktatásban és modern tananyagban deficitese, ami esetleg áthidalható a 3 nyelvű tolmácsolással, de az előadások utáni konzultációk és gyakorlatok levezetése mindenképp problémát jelentene.

Egy ilyen típusú tanfolyam tervezése esetén a beiskolázási arányt javasolom magyar rész 60 % – NATO 20% – PfP 20%-ra kialakítani.

A fentieket figyelembe véve, a vezérkari képzés sikerének és folytonosságának biztosítása érdekében az értékelés folyamán a következő rövid, közép és hosszú távon eldöntendő kérdéseket foglalmaztuk meg. Azonnal elkülönítendő (rövid távú) feladatként kell kezelni a vezérkari tanfolyam típusának kiválasztását, tehát; tanfolyam irányultságának eldöntését, illetve azt, hogy lehetséges-e a képzés szakirányú továbbképzési szakká történő átalakítása. Valamint a tanfolyam bemeneti és kimeneti követelményei, képzési cél rögzítése és indításának kérdése.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

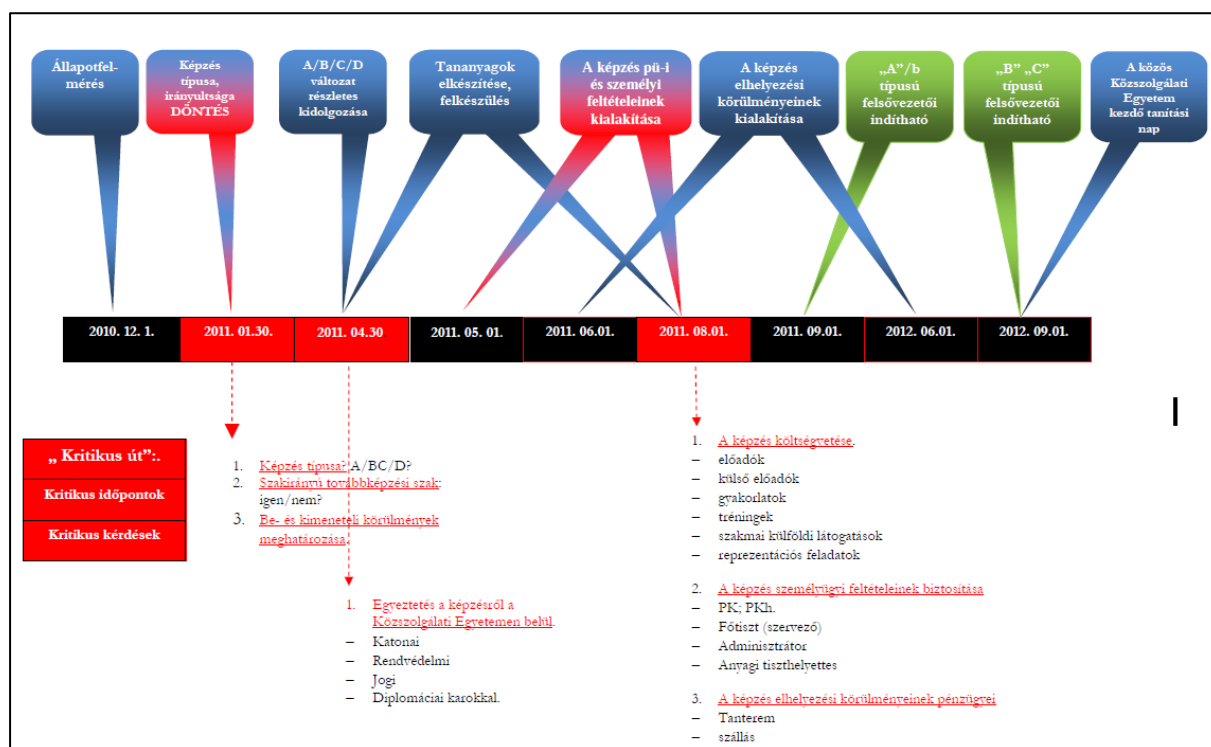
5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

A középtávon eldöntendő kérdések közé soroltuk a tanfolyam költségvetési kérdéseinek tisztázását. A közös közszolgálati egyetem nem katonai részével történő egyeztetést, illetve a képzési forma felajánlása, valamint az elhelyezési körülmények tisztázását, kialakítását.

Végül a hosszú távon eldöntendő kérdéseknél a tanfolyam további, nemzetközi szintű bővítését, valamint egy ilyen képzés költségvetésének, elhelyezésének, tematikájának kidolgozását jelöltük meg.

Mindezeket figyelembe véve a következő ábrán látható főbb döntési- és időpontok rögzítését tartottuk kívánatosnak.

Mindezekből jól látható, hogy a stratégiai cél és prioritás a tanfolyam kialakításához szükséges stratégiai végállapotok meghatározása, hogy a közszolgálati egyetem katona – rendőr – köz- és kormányzati állomány részére a mi karunk kínálja fel ezt a fajta képzési lehetőséget azért, hogy a Magyar Köztársaság és a Magyar Honvédség érdekében megfelelő közszolgálati szakembereket képezzünk. Így a jövőben a kar végezhetné a katonai – rendőri – rendvédelmi kormányzati és a közsféra felsővezetőinek elit képzését.

III. RÉSZTERVEK A FELSŐFOKÚ VEZETŐKÉPZŐ (VEZÉRKARI) TANFOLYAM KORSZERŰSÍTÉSÉHEZ

Figyelembe véve az eddigi tapasztalatokat, valamint a kidolgozott változatok megvalósításához szükséges feltételeket a vezérkari képzés zökkenőmentes és folytonos működéséhez a következő változtatásokat tartom kívánatosnak.

A tanfolyam háttérszervezetének strukturáját a hatékony és gyors munkavégzés érdekében a következőképp javasolnám kialakítani: 1 fő parancsnok, 1 fő általános parancsnok-helyettes, 1 fő főtiszt, 1 fő tiszthelyettes (anyagfelelős), 1 fő adminisztrátor, a parancsnok segítője.⁶

⁶ A későbbiekben, ha – a szakirányú továbbképzési szak – kialakításra kerül, a felsorolt állományt további 1 vagy 2 fő főtiszt osztagfőnöki beosztással lenne célszerű kiegészíteni.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

A képzés méltó elhelyezése érdekében a következő alternatívák valamelyikének megvalósítását látnám kívánatosnak. „A” változatban a tanfolyam külön épületben történő elhelyezését javasolnám, ahol minden a tanfolyam céljainak megvalósításához szükséges helyiség és infrastrukturális elem megtalálható lenne (öltöző, zuhanyzó, pihenő, kávézó, tanterem, parancsnoki irodák, könyvtár részleg, internet, „CRONOS” hozzáférés, hallgatói iroda: nyomtatás stb.) „B” változatban a tanfolyam maradna a mostani körletében, de a folyosórészt belépőrendszerrel szerelnék fel, és az ott lévő 3 tanterem átadásra kerülne a vezérkari hallgatók részére, így lehetőség lenne az „A” változatban megfogalmazott helyiségek kialakítására. Mindkét változat esetében elmondható, hogy a tanfolyam elit jellegét erősítené az önálló elhelyezés, illetve, hogy így valamennyi szükséges funkcionális helyiség kialakítható lenne. Azonban különösen az „A” változat esetén ez az átalakítás rövid távon jelentős költségeket jelentene.

A fenti infrastrukturális jellegű változtatások mellett mindenképp javaslom, hogy már a résztvevők beiskolázásakor szigorú bemeneti követelményeket fogalmazzunk meg. Parancsnokként ennek jelenleg két változatát tartom elfogadhatónak. Az első esetben a beiskolázandók köre a Magyar Honvédség, a Rendőrség, Vám és Pénzügyőrség, Büntetés Végrehajtás Országos Parancsnokság, Katonai és Polgári Nemzetbiztonsági Szolgálatok, Fegyveres Szervezetek, alezredesi, ezredesi rendfokozattal rendelkező személyeit foglalja magában. Ez esetben fontos kitétel, hogy a leendő vezérkaris hallgató rendelkezzen egyetemi végzettséggel, a felsorolt képzési területeken szerzett oklevéllel, angol nyelvből legalább középfokú „C” típusú nyelvvizsgálattal, valamint egészségügyileg is alkalmas legyen a feladatra. A második esetben, a jelenlegi formának megfelelően, a beiskolázandók köre a Magyar Honvédség, alezredesi, ezredesi rendfokozattal rendelkező személyeire koncentrálódik. Ez esetben is alapvető követelmény angol nyelvből középfokú „C” típusú nyelvvizsga, az egészségügyi alkalmasság, valamint kiemelten a katonai egyetemi végzettség megléte.

Javasolom továbbá, hogy a jelentkezők egy komplex, szóbeli és írásbeli részből álló felvételi vizsgát is teljesítsenek. A szóbeli vizsga részeként kívánatosnak tartanám a habitus vizsgálatot, valamint az általános műveltség; katonai alapismeretek; aktuális katonai, védelmi kérdések, rendvédelmi, katasztrófavédelmi kérdések területén való tájékozottság ellenőrzését. Illetve a NATO, EU és a Magyar Köztársaság, a Magyar Honvédség aktuális kérdéseiben, valamint a biztonságpolitikai ismeretekben való jártasság vizsgálatát. Az írásbeli vizsgán szintén az általános műveltség, az aktuális katonai, érdemi kérdések; valamint a NATO, EU és a MH-ről való ismeretek tesztelését tartanám kívánatosnak.

Végül a képzés hatékonyságának növelése érdekében javasolnám a következő szempontok figyelembe vételét. Kívánatos lenne, hogy a tanfolyam szakmai felügyelője: a MH Honvéd Vezérkar Főnöke legyen. A hallgatók ideális létszámát 10-12 főben kellene megállapítani. Elhelyezésüket, amennyiben az továbbra is megoldható, elkülönítve az egyetem kollégiumában javaslom megoldani. Kívánatos lenne, hogy a tanévnyitó előadást –és hallgatók és az őket oktató tanárok részvételével –a Honvéd Vezérkar Főnök tartsa meg. A „diplomaosztó ünnepségét” pedig külön a Honvéd Vezérkar Főnök, az oktató tanárok és a meghívott vendégek részvételével rendezzék meg. Az ünnepséget semmiképp nem kellene összekapcsolni más rendezvénnyel. Végül a hallgatók képzésével kapcsolatos költségek a Honvéd Vezérkar költségvetését terheljék; a külföldi hallgatók esetében az államközi szerződés, megállapodás alapján valósuljon meg. A szállás és étkezés költsége a külföldi hallgatók esetében az államközi szerződés, megállapodás alapján kell, hogy történjen

IV. VÉGKÖVETKEZTETÉSEK

A vizsgálat eredményét, valamint az eddigi tapasztalatokat figyelembe véve összegzésként a következő mondható el. A Felsőfokú vezetőképző tanfolyam szakmai alárendeltségét a MH Honvéd Vezérkar Főnök Úr alá kellene elhelyezni, valamint az egyetemen belül a hatékonyság és a képzési célok jobb megvalósítása érdekében dékán közvetlen szervezeti elemmé kellene tenni. A tanfolyam költségvetését mind a külföldi szakmai tanulmányutak, mind a technikai eszközök, mind a reprezentációs kérdések tekintetében el kellene rendezni. Az általunk javasolt különböző tanfolyam típusok közül az „A”/b – katonai általános felsővezetői - 2011. 09. 01-től továbbra is indítható. Javasoljuk, hogy a tanfolyamot,

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

amely nemzeti érdekek megfelelően eddig minden évben indult, ne függesszék fel, a folyamatosság és a jogfolytonosság okán. E tanfolyam egy megerősített, arányaiban jobban a katonai kérdésekre, az ország fegyveres védelmére fókuszáló tanfolyam lenne. A „B” típusú tanfolyam - katonai-rendőri felsővezetői - 2012. 09. 01-től indítható, az előzetes előkészítések, továbbá az integrálódó rendvédelmi karral történő egyeztetés után. A „C” típusú tanfolyam – katonai, rendvédelmi, polgári- 2012. 09. 01-től indítható, az előzetes előkészítések, továbbá az integrálódó rendvédelmi, diplomácia, jogi karral történő egyeztetés után. Az „A”/a – katonai hadászati-hadművelési- és a „D” - nemzetközi felsővezetői- tanfolyamok indítására a jelen körülmények között nem látunk reális lehetőséget.⁷ Ezen tanfolyamok – igény esetén – csak hosszabb előkészítés után, 2015-től lennének indíthatóak.

A JÖVŐ

A kialakuló humánstratégia egyik alappillére az előmeneteli és a különböző szintű képzések megvalósítása. A jövőben a vezérkari képzés kettőszintű lesz. Az első szintet az alezredesi rendfokozattal rendelkezők célozhatják meg, a második felsőfokú szintet pedig az ezredek és dandártábornoki rendfokozattal rendelkezők.

(Forrás: Dr. Szarka Gábor Kabinetfőnök Úr előadása a VKT tanfolyam számára, Budapest, ZMNE 2011. 06. 02-án.)

EGYÉB JAVASLATOK

- A felsőfokú vezetőképző tanfolyamot *nemzeti érdekként*, továbbra is a katonai felsővezetők, *utolsó, legmagasabb szintű képzéseként* kellene kezelni;

⁷ A hadászati szintű oktatói, és a hadászati-hadművelési szintű gyakorlatok területén fellelhető deficit, illetve a nemzetközi jellegű tanfolyamnál az Egyetem oktatóinak nyelvi felkészültsége és képességei miatt.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. RESPERGER István

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

- A tanfolyam összes területét (vezetés, szakmai irányítás, pénzügyi, személyügyi elhelyezési feltételek) *komplex egészként* kellene kezelni.
- A kialakított eddigi tematikákat, a tanfolyamnál fel kellene használni;
- A kétszintű vezérkari képzés második ezredesi-dandártábornoki fokozat tematikájának kialakítását 2011. szeptembertől meg kellene kezdeni, az alapkonceptiót 2012. május. 31-ig kellene kidolgozni és a pontosított tematikát jóváhagyatni.
- A tematika kidolgozásakor jól el kellene határolni a kétfajta tanfolyam tantárgyainak felsőstratégiai (politikai), stratégiai, hadműveleti szintjét.
- A tematikákat a korábbi gyakorlatnak megfelelően a *MH Honvéd Vezérkar Főnök Úr hagyja jóvá.*
- A tanfolyamok súlypontjának továbbra is a nemzeti érdekből adódóan, a *magyar katonai-, rendvédelmi- gazdasági- objektumok*, lehetőségek és megismerését kellene helyezni. Természetesen a tanfolyam anyagi lehetőségeinek függvényében a NATO, EU parancsnokságok megismerésére is figyelmet kellene fordítani.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

1.számú melléklet

Összehasonlító táblázat a külföldi vezérkari, és a magyar felsőfokú vezetőképző tanfolyam óraszámairól

Vezérkari tanfolyam Tantárgy	Francia Összhaderőnemi Védelmi Kollégium	Olasz Fel- sőfokú Törzstiszti Intézet	Egyesült Királyság Nemzetvédelmi Egyetem Összhaderőnemi Parancsnokság és Törzstiszti Akadémia	Amerikai Egyesült Államok Pa- rancsnoki és Törzstiszti Akadémia	Német Vezérkari Tanfolyam	Oszt- rák Vezér- kari Tanfolyam	Magyar Felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyam
Politika		25 óra/	8		24 óra		6/
Stratégia		28 óra/		50		300/ 100/	
Nemzetközi jog Hadjog		30 óra 25 óra 20 óra				300	4/
Gazdasági blokk Hadiipar	30	30 óra 26 óra			34 34	250	60/4 %
Hadtörténelem Clausewitz	30	51 óra/	24 óra 36 óra	70 24	68óra 34		40/ 10/
Biztonságpolitika Geopolitika, geostratégia	15 90 óra	25 óra 20 óra	56+52 120 óra	27 óra 24 óra	8*34 óra	500/ 100/	144/9,3%
Katonapolitika		71 óra					
Polgári jog és igazgatás		42 óra					
Vezetés, szervezés		27 óra 6 óra	32 óra 40 óra	54 óra	68 óra	500/900 300/850	68/4,5 %
Vezetői tréning		41 óra			68 óra		56/

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

Katona-szociológia		27 óra					
Válság- és veszélyhelyzet	36	14 óra	20+24 óra		68 óra	100/	48/
EBO			58/				
Békeműveletek	60		24 12 óra /	27 óra	176 óra		16
Szárazföldi műveletek (hadműveleti)	70 60		58 40/256	96 68	170 34 176	80 130	140/9,3%
Parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat				139 29	238		2/ ell.fogl.
Harcászati műveletek alapjai				144 28	68		16/
Haderőtervezés, logisztika	26,5 91		20 óra/	24 óra	34		12/
Média/feladatok	33 óra 28,5		40 óra/		34	50	102/
Navy (tengerészeti) műveletek	30		32 óra/		34		2/
Air Force (légierő) műveletek	30		4 óra/		34 óra/ 34 óra		45/
Gyakorlat kidolgozás/karbantartás/aktualizálás					340 óra/		óraterhelés nélkül
Logisztika	30		20/4 óra		34 óra/		12/
Terrorizmus	20						20/
NATO, EU NBS, NKS	20						30+70/

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

LCC/CJTF	90+80+75+30				170/		194/12,9%
Bázisok, NATO parancsnokságok megtekintése	8*34 óra						
Évfolyammunka							
Testnevelés					van	600	60
Idegen nyelv					van	250/van	150/van
Összóraszám		289 óra		144 óra			
Képzés időtartama							
Megjegyzés		6 hónap tanfolyam			2 éves		
Bemenő rendfokozat					százados	százados	alezredes/ezredes
Kimenő rendfokozat					őrnagy	százados/ őrnagy	cél

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. RESPERGER István

2. számú melléklet

Állapotfelmérés	Változatok kidolgozása	A változatok összevetése	Összegzés	Döntési pontok, időpontok	Stratégiai célok és prioritások meghatározása
1. Javaslatok bekérése – a HM Főosztályoktól – a VK Csoportfőnökség eitől – a MH ÖHP-től	A. „Katonai” /a hadműveleti-hadászati /b felsővezetői B. „Katonarendőr” – felsővezetői –	Erősebb – Gyengébb oldalak Összegzett következtetések, Javaslatok	– Erősségek – Gyengeségek – Veszélyek – Lehetőségek	– Rövid úton eldöntendő – Közép távon elmentendő – Hosszú távon eldöntendő kérdések – Időgrafikon – „kritikus út”, – kritikus időpontok – kritikus	A jövőkép fő üzenetének megfogalmazása
2. Egyeztetés a ZMNE, KLHTK, BJHK intézeteivel, tanzségeivel	C. „Katonarendőr- kormány és közig. alkalmazott – felsővezetői – D. „NATO/NATO PfP nemzeti katonai” – felsővezetői –				
3. Bevállásvizsgálat a VKT-16, 17, 18, 19, 20 és a jelenlegi VKT-21 tanfolyamtól					

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. RESPERGER István

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

				kérdé- sek	
--	--	--	--	---------------	--